

Asia

Epävirallinen OSA-ministerikokous 26.-27.1.2017; oikeusasiat

Kokous

Epävirallinen oikeus- ja sisäministerikokous 26.01.2017 - 27.01.2017

Euroopan syyttäjänviraston perustaminen unionin budjettiin kohdistuvien petosten torjumiseksi etenee viimeisiin vaiheisiin. Suuri joukko jäsenvaltioita on valmis allekirjoittamaan kirjeen, jossa pyydetään SEUT 86 mukaisesti asian saattamista Eurooppa-neuvoston käsiteltäväksi. Jos yksimielisyyden puute todetaan myös tällä tasolla, jatketaan prosessia kohti tiiviimpää yhteistyötä ja viraston perustamista. Viimeisintä asetuseronnosta pidetään laajasti hyvänä pohjana jatkotyölle, mutta asetuseronnoksen viimeiset muokkaukset riippuvat komission mukaan siitä, ketkä ilmoittavat aikomuksestaan osallistua yhteistyöhön. KOM laatii myös uutta kustannuslaskelmaa. "Opt-out"-maiden lisäksi vain SE on virallisesti ilmoittanut jäävänsä yhteistyön ulkopuolelle, vaikeuksia myös joillakin muilla. EP antoi vahvan tukensa EPPO:lle, koska unionin budjettiin kohdistuvien petosten torjuminen on EP:n prioriteetti. Suomi ei ole ilmoittanut kantaansa kirjeen allekirjoittamiseen eikä yhteistyöhön osallistumiseen.

Komission ehdotus maksukyvyttömyysdirektiiviksi toivotettiin yleisellä tasolla tervetulleeksi sen tavoitteiden osalta, mutta monet pitivät Suomen tavoin direktiiviä liian yksityiskohtaisena ja peräänkuuluttivat lisää liikkumavaraa kansallisella tasolla, jotta tehokkaita olemassa olevia järjestelmiä ei heikennetä. Puheenvuoroissa muistutettiin insolvenssilainsäädännön läheisestä yhteydestä muuhun sääntelyyn. Esiin nousi huolia mm. viranomaisia koskevista säännöksistä, tasapaino velkojen ja velallisten välillä sekä tarvittavat toimenpiteet järjestelmän hyväksikäytön estämiseksi. Monet maat myös kertoivat juuri uudistavansa tai uudistaneensa kansallista maksukyvyttömyysjärjestelmäänsä. Suomi vaikutti olevan ainoa, joka viittasi pääomamarkkinaunionin tavoitteisiin.

Lyhyellä varoitusajalla kokoonkutsutulla työaamiaisella neuvoston oikeuspalvelu antoi suullisen selvityksen EUT:n Tele2-tuomiosta. Keskustelua tuomion vaikutuksista ja sähköisen viestinnän liikenne- ja sijaintitietojen tallentamista koskevasta sääntelystä jatketaan työryhmätasolla.

Työlounaalla lyhyt keskustelu terrorismin rahoituksen estämistä koskevaan pakettiin kuuluvista oikeusalan säädösehdoista.

Komissio ilmoitti valmistelewansa uutta ryhmäkannealoitetta.

1. Euroopan syyttäjänviraston perustaminen – kohti tiiviimpää yhteistyötä

Puheenjohtaja totesi, että yksimielisyyden saavuttamiseksi EPPO-asetusehdotuksesta on tehty kaikki mahdollinen. Saavutettu neuvottelutulos ei voisi olla tasapainoisempi. Koska Ruotsi joulukuun OSA-neuvostossa ilmoitti, ettei se tässä vaiheessa osallistu EPPO:n perustamiseen, neuvoston on virallisesti todettava yksimielisyyden puuttuminen. Tämän on tarkoitus tapahtua YAN:ssa A-kohtana 7.2.2017. Tästä alkaa SEUT 86 artiklan mukainen seuraava vaihe kohti mahdollista tiiviimpää yhteistyötä. PJ pyysi jäsenvaltioita ilmoittamaan, ovatko ne valmiita pyytämään asetusluonnoksen saattamista Eurooppa-neuvoston käsiteltäväksi sekä ottamaan kantaa seuraaviin prosessiaskeliin.

Komissaari Jourova totesi komission pitävän tehokkaan EPPO:n perustamista edelleen prioriteettina. Momentum on nyt ja asia on nyt saatettava Eurooppa-neuvoston käsiteltäväksi.

Suuri joukko jäsenvaltioita ilmoitti suoran tukensa asian siirtämiselle Eurooppa-neuvostoon ja indikoivat aikomustaan allekirjoittaa kirjeen, jossa SEUT86 artiklan mukaisesti pyydetään asetusehdotuksen saattamista Eurooppa-neuvoston käsiteltäväksi. Keskustelun pohjalta voidaan arvioida, että kirjeen allekirjoittanee selvästi yli puolet jäsenvaltioista. Lähes kaikki korostivat erikseen, että tavoitteena tulee edelleen olla yksimielisyys tai ainakin mahdollisimman monen jäsenvaltion osallistuminen yhteistyöhön.

Viimeisintä asetusehdotusta pidettiin laajasti hyvänä pohjana tiiviimmälle yhteistyölle, vaikka jotkut maat edelleen muistuttivat ehdotuksistaan. Keskusteluissa muistutettiin myös Eurojustin tärkeästä roolista.

FI totesi olevansa PJ:n kanssa samaa mieltä siitä, että asetusehdotuksen viimeisin versio on hyvä kompromissi, joka on saanut taakseen hyvin laajan tuen. Neuvottelut ovat heijastaneet velvollisuutta saada mahdollisimman moni jäsenvaltio yhteistyöhön mukaan ja tämän pitää edelleen säilyä tavoitteena. Tästä syystä asetusluonnos pitäisi lähettää Eurooppa-neuvostolle nykymuodossaan. Pieniä mukautuksia voidaan vielä tarvita, mutta samaan aikaan tiedämme, miten helposti yksi jos toinenkin jäsenvaltio saatetaan menettää. Suomi toivoo myös jatkoneuvotteluilta avoimuutta. Suomi ei voi tässä kokouksessa ilmoittautua kirjeen allekirjoittajaksi, koska kansallisia keskustelua vielä tarvitaan, mutta Suomella ei myöskään ole mitään sitä vastaan, että asia etenee Eurooppa-neuvostoon. Suomi päättää osallistumisesta lähiaikoina.

EP/LIBE-puheenjohtaja Moraes antoi Euroopan parlamentin vahvan tuen EPPO:n perustamiselle. EPPO:n tavoitteet saavutetaan vain, jos mahdollisimman moni jäsenvaltio osallistuu yhteistyöhön. Unionin budjettiin kohdistuvien petosten torjunta on EP:n prioriteetti ja sopu unionipetosdirektiivistä oli edellytys EPPO:n perustamiselle.

Eurojustin edustaja totesi olevansa samaa mieltä komission kanssa siitä, että tarvitaan vahva EPPO, samaan aikaan kuin tarvitaan vahva Eurojust, jonka työtaakka on kasvanut valtavasti ja jonka fokuksessa tällä hetkellä terrorismi, kyberrikollisuus ja ihmiskauppa.

KOM totesi, että eurooppalaisten veronmaksajien rahojen suojaaminen on kaikkien yhteinen vastuu. Se, että EPPO:sta ei ole saavutettavissa yksimielisyyttä on valitettavaa. EPPO:n tehokkuus liittyy suoraan siihen, kuinka moni jäsenvaltio ja mitkä jäsenvaltiot yhteistyöhön liittyvät. Komissio laatii

nopeasti uuden kustannus-hyötyanalyysin tämän arvion pohjalta. Komissiolla ei ole tarkoitusta tehdä uutta asetusehdotusta, vaan pohjana nykyteksti. Tilaa pienille mukautuksille on, kun tiedetään, millä mailla on tarkoitus osallistua EPPO:n perustamiseen.

PJ totesi yhteenvetonaan, että asetusehdotuksen viimeisintä tekstiä pidetään tasapainoisena ja komissio on ilmoittanut, ettei se ole tekemässä uutta ehdotusta. Tiiviimpi yhteistyö voidaan käynnistää, kun Eurooppa-neuvosto on todennut, ettei yksimielisyyttä ole. Jäsenvaltioiden kesken on riittävästi poliittista tahtoa vielä EPPO Eurooppa-neuvoston käsiteltäväksi maaliskuussa.

2. Komission ehdotus maksukyvyttömyysdirektiiviksi

Komissio esitteli ehdotuksen maksukyvyttömyysdirektiiviksi. EU:ssa on 200 000 konkurssia vuodessa, ja näistä neljäsosalla on rajat ylittävä ulottuvuus. 1,7 miljoonaa työpaikkaa menetetään. Yksi kuudesta maksukyvyttömyydestä johtuu tuotantoketjuun kuuluvan toisen yrityksen maksukyvyttömyydestä. Velkojen takaisinperintä on tehotonta ja maksukyvyttömyysmenettelyt saattavat joissakin jäsenvaltioissa kestää jopa neljä vuotta. Maksukyvyttömyyden ja siihen liittyvän stigman pelko estää yrittäjyyttä. Työpaikkoja voitaisiin pelastaa, jos elinkelpoisia yrityksiä saataisiin pelastettua. Direktiiviehdotuksella on kolme tavoitetta: 1) kaikenkokoisilla yrityksillä tulee olla mahdollisuus uudelleenjärjestelyyn. Monet konkurssiin joutuvat yritykset voitaisiin pelastaa, mutta kaikilla ei nyt ole mahdollisuutta uudelleenjärjestelyyn tai tämä mahdollisuus avautuu liian myöhään. 2) tarvitaan tehokas ”toinen mahdollisuus”; monet voisivat palata liiketoimintaan. 3) Lyhennetään menettelyjen kestoja ja tehostetaan menettelyjä. KOM ei ehdota täysharmonisointia, vaan vähimmäissääntöjä, jotka on kohdennettu niihin kysymyksiin, joissa EU-toimet tuovat suurimmat hyödyt. KOM on tietoinen siitä, että jäsenvaltioiden kansallisten lainsäädäntöjen ja menettelyjen välillä on suuria eroja eikä komission tarkoituksena ole häiritä olemassa olevia järjestelmiä, varsinkaan silloin, jos ne toimivat hyvin.

EP/JURI kertoi, että valiokunta on juuri nimennyt MEP Angelica Nieblerin EP:n raportoijaksi asiassa, ja varjoraportoijatkin on jo nimetty. EP toivottaa komission ehdotuksen tervetulleeksi.

Komission ehdotus maksukyvyttömyysdirektiiviksi toivotettiin yleisellä tasolla tervetulleeksi sen tavoitteiden osalta, mutta monet pitivät Suomen tavoin direktiiviä liian yksityiskohtaisena ja peräänkuuluttivat lisää liikkumavaraa kansallisella tasolla, jotta tehokkaita olemassa olevia järjestelmiä ei heikennetä. Jotkut varoittivat komission direktiiviehdotuksen yksityiskohtien ei-toivotuista vaikutuksista kansallisiin järjestelmiin. Puheenvuoroissa muistutettiin insolvenssilainsäädännön läheisestä yhteydestä muuhun sääntelyyn kuten omistusoikeuteen ja työlainsäädäntöön. Esiin nousi huolia mm. viranomaisia koskevista säännöksistä, tasapaino velkojen ja velallisten välillä sekä tarvittavat toimenpiteet järjestelmän hyväksikäytön estämiseksi. Monet maat myös kertoivat juuri uudistavansa tai uudistaneensa kansallista maksukyvyttömyysjärjestelmäänsä.

FI totesi pitävänsä tärkeänä, että kaikissa maissa on tehokkaat maksukyvyttömyysmenettelyt. Unionitason yleinen lainsäädäntökehys tuo lisäarvoa, ottaen huomioon pääomamarkkinaunionin tavoitteet. Suomi tukee direktiiviä, jolla vahvistetaan yleiset periaatteet ja pyrkii tasapainoon velallisten ja velkojen oikeuksien välillä. Jotkut ehdotetut artiklat ovat kuitenkin äärimmäisen yksityiskohtia, ja näissä yksityiskohdissa piilee ongelmia. Neuvottelujen aikana on tarkasteltava oikeaa tasapainoa velallisten ja velkojen oikeuksien välillä eikä direktiivillä saa heikentää hyvin toimivia kansallisia kehikkoja. Neuvotteluissa on keskityttävä niihin seikkoihin, jotka sisältyvät komission

esitykseen. Direktiivin lisäksi tarvitaan ei-lainsäädännöllisiä toimenpiteitä, esim. maakohtaisia suosituksia ja muita toimia maksukyvyttömyysjärjestelmien parantamiseksi.

EU:n perusoikeusvirasto kiinnitti huomiota perusoikeuskirjan 16 artiklaan elinkeinovapaudesta, joka on globaalisti katsottuna uniikki ihmisoikeus. EU FRA on maaliskuun alussa antamassa neuvoston pyytämän raportin yritystoiminnasta ja ihmisoikeuksista.

PJ totesi yhteenvedossaan komission ehdotuksen tavoitteiden saaneen positiivisen vastaanoton. Direktiivi voi lisätä ennustettavuutta ja tukea sisämarkkinoita. Tähän on kuitenkin lisättävä varoituksen sana, koska ”devil is in the details”. Direktiivillä ei saa liiallisesti puuttua kansallisiin menettelyihin.

3. Muut asiat

Komissaari Jourova kertoi edistymisestä jäsenvaltioiden kaupparekistereiden yhteenliittämisessä. Asetettu määräaika toimenpiteille on kesäkuussa 2017.

KOM kertoi myös valmistelewansa uutta ryhmäkannealoitetta. Vuoden 2013 ei-sitova suositus ei ole kaikissa jäsenvaltioissa johtanut toivottuun tulokseen. Taustalla ”dieselgate”-kokemukset.

Työlounaalla KOM esitteli terrorismin rahoituksen torjumista koskevaan pakettiin kuuluvan ehdotuksen rahanpesudirektiiviksi sekä asetusehdotuksen omaisuuden jäädyttämisestä ja menetetyksi tuomitsemisesta. Jotkut maat toivat keskusteluissa esiin epäilevän suhtautumisensa siihen, että konfiskaatiota koskeva vastavuoroisen tunnistamisen instrumentti on tarkoitus antaa asetuksena.

PJ-maa Maltan koolle kutsumalla työaamiaisella kuultiin neuvoston oikeuspalvelun suullinen selvitys unionin tuomioistuimen tuomiosta yhdistetyissä asioissa C-203/15 ja C-698/15 (Tele2 ja Watson) ja esitettiin alustavia näkemyksiä tuomion vaikutuksista televiestinnän välitys- ja sijaintitietojen tallentamista ja tietoihin pääsyä (lainvalvontaviranomaiset) koskevaan kansalliseen sääntelyyn. Keskustelua tuomion vaikutuksista jatketaan työryhmätasolla.

Suomen edustajat

OM/Kansliapäällikkö Asko Välimaa, nvm Eeva Aittoniemi, EUE/erityisasiantuntija Sampo Brander

Asiakirjat

PJ:n keskusteluasiakirjat asiakohdittain.

Liitteet

Viite

Asiasanat	oikeus- ja sisäasiat
Hoitaa	OM, SM, UM
Tiedoksi	EUE, STM, TEM, TULLI, VM, VNK
